

Brüssel, 8. juuni 2020
(OR. en)

8440/20

ECOFIN 440
UEM 205
SOC 367
EMPL 286
COMPET 241
ENV 308
EDUC 227
RECH 207
ENER 179
JAI 439
FSTR 97
REGIO 128
GENDER 77
ANTIDISCRIM 70

MÄRKUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Alaliste esindajate komitee
Komisjoni dok nr:	ST 8194/20 - COM(2020) 521 final
Teema:	Soovitus: NÕUKOGU SOOVITUS, milles käsitletakse Poola 2020. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus Poola 2020. aasta lähenemisprogrammi kohta

Delegatsioonidele edastatakse eespool nimetatud nõukogu soovitus eelnõu, mis põhineb komisjoni ettepanekul COM(2020) 521 final ning mida on muudetud ja milles on kokku lepitud nõukogu erinevates komiteedes.

NÕUKOGU SOOVITUS,

...

**milles käsitletakse Poola 2020. aasta riiklikku reformikava ja esitatakse nõukogu arvamus
Poola 2020. aasta lähenemisprogrammi kohta**

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 121 lõiget 2 ja artikli 148 lõiget 4,

võttes arvesse nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrust (EÜ) nr 1466/97 eelarveseisundi järelevalve ning majanduspoliitika järelevalve ja kooskõlastamise tõhustamise kohta,¹ eriti selle artikli 9 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitusi,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi resolutsioone,

võttes arvesse Euroopa Ülemkogu järeldusi,

võttes arvesse tööhõivekomitee arvamust,

võttes arvesse majandus- ja rahanduskomitee arvamust,

võttes arvesse sotsiaalkaitsekomitee arvamust,

võttes arvesse majanduspoliitika komitee arvamust

ning arvestades järgmist:

¹ EÜT L 209, 2.8.1997, lk 1.

- (1) 17. detsembril 2019 võttis komisjon vastu iga-aastase kestliku majanduskasvu strateegia, mis tähistas majanduspoliitika koordineerimise Euroopa poolaasta (2020) algust. Selles võeti nõuetekohaselt arvesse Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni poolt 17. novembril 2017 välja kuulutatud Euroopa sotsiaalõiguste sammast. 17. detsembril 2019 võttis komisjon Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1176/2011² alusel vastu ka häiremehhanismi aruande, milles ei nimetatud Poolat ühe liikmesriigina, mille olukorda tuleb põhjalikult analüüsida.
- (2) 26. veebruaril 2020 avaldati 2020. aasta aruanne Poola kohta. Selles hinnati Poola edusamme nõukogu poolt 9. juulil 2019 vastu võetud riigipõhiste soovitude³ („2019. aasta riigipõhised soovitused“) täitmisel, varasematel aastatel vastu võetud riigipõhiste soovitude järelmeetmeid ja Poola edusamme strateegia „Euroopa 2020“ riiklike eesmärkide suunas liikumisel.
- (3) 11. märtsil 2020 kuulutas Maailma Terviseorganisatsioon ametlikult COVID-19 puhangu ülemaailmseks pandeemiaks. See on tõsine rahvatervisealane hädaolukord, mis mõjutab kodanikke, ühiskonda ja majandust. See seab riiklikud tervishoiusüsteemid suure surve alla, tekitab häireid üleilmsetes tarneahelates, põhjustab volatiilsust finantsturgudel ja tarbijanõudluse šokke ning mõjutab negatiivselt paljusid sektoreid. See ohustab inimeste töökohti ja sissetulekut ning ettevõtete äritegevust. See on toonud kaasa suure majandusšoki, millel on juba praegu liidus tõsised tagajärjed. 13. märtsil 2020 võttis komisjon vastu teatise, milles kutsutakse üles võtma kriisile reageerimiseks koordineeritud majanduslikke meetmeid, kaasates kõik osalised nii riiklikul kui ka liidu tasandil.
- (4) Mitu liikmesriiki on kuulutanud välja eriolukorra või võtnud erakorralisi meetmeid. Kõik erakorralised meetmed peaksid olema rangelt proportsionaalsed, vajalikud, ajaliselt piiratud ning kooskõlas Euroopa ja rahvusvaheliste standarditega. Nende üle tuleks teha demokraatlikku järelevalvet ja sõltumatut kohtulikku kontrolli.

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. novembri 2011. aasta määrus (EL) nr 1176/2011 makromajandusliku tasakaalustamatuse ennetamise ja korrigeerimise kohta (ELT L 306, 23.11.2011, lk 25).

³ ELT C 301, 5.9.2019, lk 123.

- (5) 20. märtsil 2020 võttis komisjon vastu teatise stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli aktiveerimise kohta. Määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 5 lõikes 1, artikli 6 lõikes 3, artikli 9 lõikes 1 ja artikli 10 lõikes 3 ning nõukogu määruse (EÜ) nr 1467/97⁴ artikli 3 lõikes 5 ja artikli 5 lõikes 2 sätestatud üldine vabastusklausel hõlbustab eelarvepoliitika koordineerimist tõsise majandussurutise ajal. Komisjon leidis oma 20. märtsi 2020. aasta teatises, et arvestades COVID-19 pandeemiast tingitud eeldatavat tõsist majandussurutist, on tingimused üldise vabastusklausli aktiveerimiseks täidetud, ning palus nõukogul seda kinnitada. 23. märtsil 2020 nõustasid liikmesriikide rahandusministrid komisjoni hinnanguga. Nad leppisid kokku, et tõsine majandussurutis nõuab otsusekindlat, kaugeleulatuvat ja koordineeritud reageerimist. Üldise vabastusklausli aktiveerimine võimaldab ajutiselt kõrvale kalduda keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks nõutavast kohandamiskavast, tingimusel et see ei ohusta riigi rahanduse jätkusuutlikkust keskpikas perspektiivis. Lisaks võib nõukogu parandusliku osa puhul otsustada komisjoni soovitusel võtta vastu muudetud eelarvekursi. Üldine vabastusklausel ei peata stabiilsuse ja kasvu pakti kohaseid menetlusi. See võimaldab liikmesriikidel kalduda kõrvale tavapäraselt kohaldatavatest eelarvenõuetest ning komisjonil ja nõukogul võtta pakti raames vajalikke poliitika koordineerimise meetmeid.
- (6) Jätuvaid meetmeid on vaja COVID-19 pandeemia leviku piiramiseks ja kontrollimiseks, riiklike tervishoiusüsteemide vastupanuvõime tugevdamiseks, pandeemia sotsiaal-majanduslike tagajärgede leevendamiseks ettevõtetele ja majapidamistele suunatud toetusmeetmete abil ning piisavate tervishoiu- ja ohutustingimuste tagamiseks töökohal, et taastada majandustegevus. Liit peaks täiel määral kasutama tema käsutuses olevaid mitmesuguseid vahendeid, et toetada liikmesriikide jõupingutusi nendes valdkondades. Samal ajal peaksid liikmesriigid ja liit tegema koostööd, et valmistada ette meetmed, mille toel taastada ühiskonna ja majanduse tavapärane toimimine ning kestlik majanduskasv, lõimides neisse muu hulgas ülemineku rohelisele majandusele ja digitehnoloogiale ning võttes arvesse kriisist saadud õppetunde.

⁴ Nõukogu 7. juuli 1997. aasta määrus (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (EÜT L 209, 2.8.1997, lk 6).

- (7) COVID-19 kriis on toonud esile paindlikkuse, mida siseturg pakub erakorraliste olukordadega kohanemiseks. Kuid selleks, et tagada kiire ja sujuv liikumine taastumisetappi ning kaupade, teenuste ja töötajate vaba liikumine, tuleks siseturu tavapärasest toimimist takistavad erakorralised meetmed kaotada niipea, kui need ei ole enam hädavajalikud. Praegune kriis on näidanud, et tervishoiusektoris on vaja kriisiks valmisoleku kavasid. Täiustatud hankestrateegiad, mitmekesistatud tarneahelad ja elutähtsa varustuse strateegilised varud on laiemate kriisiks valmisoleku kavade väljatöötamise peamiste elementide hulgas.
- (8) Liidu seadusandja on juba muutnud asjaomaseid õigusraamistikke Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrustega (EL) 2020/460⁵ ja (EL) 2020/558⁶, et võimaldada liikmesriikidel mobiliseerida kõik Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide kasutamata vahendid, et nad saaksid leevendada COVID-19 pandeemia erakordset mõju. Need muudatused annavad suurema paindlikkuse ning lihtsustavad ja ühtlustavad menetlusi. Selleks et leevendada survet rahavoogudele, võivad liikmesriigid eelarveaastal 2020–2021 kasutada ka 100 % suurust liidu eelarvest kaasrahastamise määra. Poolat julgustatakse neid võimalusi täielikult ära kasutama, et aidata kõige rohkem mõjutatud üksikisikuid ja sektoreid.

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. märtsi 2020. aasta määrus (EL) 2020/460, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruseid (EL) nr 1301/2013, (EL) nr 1303/2013 ja (EL) nr 508/2014 seoses erimeetmetega investeringute kaasamiseks liikmesriikide tervishoiusüsteemidesse ja muudesse majandussektoritesse, et reageerida COVID- 19 puhangule (koroonaviirusele reageerimise investeerimisalgatus) (ELT L 99, 31.3.2020, lk 5).

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. aprilli 2020. aasta määrus (EL) 2020/558, millega muudetakse määrusi (EL) nr 1301/2013 ja (EL) nr 1303/2013 seoses erimeetmetega erandliku paindlikkuse lubamiseks Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide kasutamisel, et reageerida COVID- 19 puhangule (ELT L 130, 24.4.2020, lk 1).

- (9) COVID-19 pandeemia sotsiaal-majanduslikud tagajärjed on erineva spetsialiseerumise tõttu piirkondade lõikes tõenäoliselt erinevad. Sellega kaasneb oht, et piirkondlikud erinevused Poolas suurenevad. Arvestades ohuga, et liikmesriikidevaheline lähenemisprotsess võib ajutiselt seiskuda, nõuab praegune olukord sihipäraseid poliitikameetmeid.
- (10) Poola esitas 29. aprillil 2020 oma 2020. aasta riikliku reformikava ja 30. aprillil 2020 oma 2020. aasta lähenemisprogrammi. Selleks et võtta arvesse kõnealuste dokumentide omavahelisi seoseid, hinnati neid ühel ja samal ajal.
- (11) Poola suhtes kohaldatakse praegu stabiilsuse ja kasvu pakti ennetuslikku osa.
- (12) 13. juulil 2018 soovitas nõukogu Poolal tagada, et valitsemissektori esmaste netokulude⁷ nominaalne kasvumäär ei ületaks 2019. aastal 4,2 %, mis vastab aastasele struktuursele kohandusele 0,6 % sisemajanduse koguproduktist (SKP). Komisjoni üldhinnang kinnitab, et 2019. aastal ning 2018. ja 2019. aasta kokkuvõttes kaldutakse keskpika perioodi eelarveeesmärgi saavutamiseks soovitatud kohandamiskavast märkimisväärselt kõrvale. Võttes arvesse üldise vabastusklausli aktiveerimist, ei ole Poola puhul edasised sammud märkimisväärse kõrvalekalde menetluse raames siiski õigustatud.
- (13) Valitsuse 2020. aasta lähenemisprogrammi kohaselt nominaalne eelarvepositsioon halveneb: eelarvepuudujääk suureneb 0,7 %-lt SKPst 2019. aastal 8,4 %-le SKPst 2020. aastal. Valitsemissektori võla suhe SKPsse, mis 2019. aastal vähenes 46,0 %ni, peaks suurenema 2020. aastal 55,2 %ni. Makromajanduslikke ja eelarveväljavaateid mõjutab COVID-19 pandeemiast tingitud suur ebakindlus.

⁷ Valitsemissektori esmased netokulud saadakse, kui valitsemissektori kogukuludest arvatakse maha intressikulud, liidu programmidele tehtavad kulutused, mis kaetakse täielikult liidu fondide tuludest, ja kaalutusõigusevälised muudatused töötuskindlustushüvitise kuludes. Valitsemissektori rahastatud kapitali kogumahutus põhivarasse on jaotatud nelja aasta peale. Kaalutusõigusel põhinevad tulumeetmed või õigusaktide kohane tulude suurendamine arvatakse sisse. Ühekordsed tulu- ja kulumeetmed arvatakse välja.

- (14) Vastuseks COVID-19 pandeemia ja osana koordineeritud liidu lähenemisviisist on Poola võtnud õigeaegseid eelarvemeetmeid, et suurendada oma tervishoiusüsteemi suutlikkust, ohjeldada pandeemiat ning anda abi kriisist eriti palju mõjutatud inimestele ja sektoritele. 2020. aasta lähenemisprogrammi kohaselt on nende eelarvemeetmete maht 3,2 % SKPst ning need hõlmavad toetusi füüsilisest isikust ettevõtjatele ja mittestandardsete töölepingute alusel töötavatele isikutele, ettevõtete vabastamist sotsiaalkindlustusmaksetest (need maksab riik) ning palgatoetusi teatavate ettevõtete jaoks. Lisaks on Poola teatavaks teinud meetmed, millel ei ole küll otsest mõju eelarvele, kuid mis aitavad pakkuda ettevõtetele likviidsustoetust, nt ettevõtete jaoks mõeldud laenu tagatised. Lähenemisprogrammis esitatud eelarvemeetmete mõju eelarvele erineb peamiselt ettevõtetele antud laenude käsitlemise tõttu. Kooskõlas ametiasutuste teadetega põhineb komisjoni 2020. aasta kevadprognoos eeldusel, et laenud mahus ligikaudu $2\frac{3}{4}$ protsendipunkti SKPst arvestatakse ümber toetusteks ja kajastatakse seega 2020. aastal kuludena. Üldiselt on Poola võetud meetmed kooskõlas suunistega, mis on esitatud komisjoni 13. märtsi 2020. aasta teatises. Nende erakorraliste meetmete ja toetavate eelarvemeetmete täielik rakendamine, millele järgneb eelarvepoliitika ümbersuunamine keskpika perioodi usaldusväärse eelarvepositsiooni saavutamisele, kui majandustingimused seda võimaldavad, aitab kaasa riigi rahanduse jätkusuutlikkuse säilitamisele keskpikas perspektiivis.
- (15) Kui poliitikat ei muudeta, on Poola valitsemissektori eelarvepositsioon komisjoni 2020. aasta kevadprognoosi kohaselt 2020. aastal $-9,5\%$ SKPst ja 2021. aastal $-3,8\%$ SKPst. Valitsemissektori võla suhe SKPsse peaks prognooside kohaselt jääma 2020. ja 2021. aastal alla 60% SKPst.
- (16) Kuna Poola kavatses 2020. aastal ületada eelarvepuudujäägi kontrollväärtust (3% SKPst), esitas komisjon 20. mail 2020 aluslepingu artikli 126 lõike 3 kohaselt koostatud aruande. Kokkuvõttes nähtub komisjoni analüüsist, et aluslepingus ja määruses (EÜ) nr 1467/97 määratletud puudujäägikriteerium ei ole täidetud.

- (17) COVID-19 puhang on toonud Poolas kaasa uue sotsiaalse ja majandusliku olukorra. Esimest korda peaaegu kolme aastakümne jooksul prognoositakse 2020. aastaks majanduslangust. Valitsuse esitatud andmete kohaselt oli pandeemia mõju elanikkonna tervisele suhteliselt väike, muu hulgas tänu selliste enneolematute meetmete varasele vastuvõtmisele nagu range karantiin ja suhtlemisdistsantsi hoidmine. Seni on täheldatud kõige rängemaid tagajärgi teenustesektoris (sh transport, jae- ja hulgikaubandus ning vaba aja veetmine) ning töötlevas tööstuses tarneahelate katkestuste tõttu. Kehtestatud piirangute majandusliku mõju kompenseerimiseks on valitsus käivitanud mitmeid meetmeid, mille maht on ligikaudu 9 % Poola SKPst (puudujääki suurendavad meetmed ja likviidsusmeetmed kokku) ning mis hõlmab ka liidupoolset rahastamist. Seda toetavad ka Poola keskpanga likviidsuse pakkumise meetmed. Valitsuse toetus keskendub majanduse stabiliseerimisele lühiajalises perspektiivis, toetades töötajate sissetulekuid, pakkudes rahastust ettevõtetele, kes seisavad silmitsi tulude vähenemisega, suurendades tervishoiusektori vastupanu- ja reageerimisvõimet ning tugevdades finantssüsteemi. See hõlmab ka investeerimisprogrammi majanduse taastumise toetamiseks keskpikas perspektiivis. Üldsuse nõudlus poliitikameetmete (sh sotsiaalkindlustusmaksetest vabastamise, tegevuse peatanud ettevõtete töötajatele toetuste maksmise ja mikroettevõtetele laenuvõimaluste tagamise) järele on suur. Prognooside kohaselt väheneb SKP COVID-19 pandeemia tõttu 2020. aastal 4,3 % ja seejärel taastub 2021. aastal 4,1 %.

- (18) COVID-19 pandeemia tõttu oli vaja võtta tervishoiusüsteemis enneolematuid meetmeid. Tehti suuri kulutusi, näiteks osteti tervishoiuseadmeid ja -varustust, suurendati haiglate ja laborite suutlikkust ning värvati juurde töötajaid. Täiendavaid vahendeid on vaja eraldada ka muude, edasilükatud või ümbersuunatud tervishoiuteenuste ja investeeringute hüvitamiseks. Enne COVID-19 puhangut olid avaliku sektori kulutused tervishoiusüsteemile 4,8 % SKPst, mis oli alla liidu keskmise (7 % SKPst) 2018. aastal. See koos vahendite mitteoptimaalse jaotamisega takistab tervishoiusüsteemi toimimist ja sellele juurdepääsu. 2018. aastal oli nende Poola elanike osakaal, kellel oli enda hinnangul rahuldamata arstliku kontrolli vajadus, 4,2 %, mis on oluliselt suurem kui liidu keskmine (2 %). Praktiseerivate arstide ja õdede arv elanikkonna suurusega võrreldes on endiselt üks väiksemaid liidus ning tervishoiutöötajate jaotumine on riigis ebaühtlane. Endiselt on vähearenenud rahvatervis, e-tervis ja esmatasandi arstiabi, mis on esmatähtsad, et parandada ennetust ja juurdepääsu ning muuta süsteem tulevastele väljakutsetele vastupanuvõimeliseks. Pandeemia on mõjutanud pikaajalise hoolduse asutusi, kus paljud hoolealused kuuluvad kõrge riskiga elanikkonnarühma.

- (19) COVID-19 pandeemia mõjutab märkimisväärselt tööturgu, pöörates ümber viimaste aastate töötuse vähenemise suundumuse. Töötuse määr peaks suurenema 3,3 %-lt 2019. aastal ligikaudu 7,5 %-le 2020. aastal ja pisut vähenema 2021. aastal, jõudes 5,3 %-le. See lühiajaline mõju võib keskpikas perspektiivis muutuda strukturesemaks, eriti haavatavate elanikkonnarühmade puhul. Ajutine lühendatud tööaja kord, mis pakub ettevõtetele piisavaid stiimuleid selle kasutamiseks, võiks olla tõhus vahend töökohtade säilitamiseks. Hoolimata COVID-19 kriisile eelnenud soodsatest suundumustest, on mõne elanikkonnarühma, eelkõige naiste, madala kvalifikatsiooniga töötajate, eakate ja puuetega inimeste ning nende hooldajate osalemine tööturul jäänud tagasihoidlikuks. Sisseränne liitu mittekuuluvatest riikidest on aidanud leevendada tööjõupuudust, kuid võõrtöötajate jätkuvat sissevoolu võib olla piirikontrollipiirangute tõttu raske tagada. Paindliku töökorralduse, sealhulgas kaugtöö ja paindliku tööajaga töötamise edendamine, eelkõige alalist laadi tööhõive raames, võib seega tõhustada kriisile reageerimist ja aidata madalama aktiivsuse määraga elanikkonnarühmadel leida alaline töö. See parandaks ka tööturu vastupanuvõimet tulevaste majanduslanguste ajal.
- (20) COVID-19 pandeemia sotsiaalse mõju leevendamiseks, sotsiaalse ühtekuuluvuse säilitamiseks ja majanduse taastumise toetamiseks on vaja olulisi turvavõrke. Viimastel aastatel on Poola käivitanud ulatusliku sotsiaalsiirete programmi, mis hõlmab üldist lapsetoetust ja pensionäridele igal aastal makstavat ühekordset lisatoetust ning mille maht on peaaegu 2,5 % SKPst aastas. Need meetmed jätavad ruumi sotsiaalkaitse paremaks suunamiseks. Samas on sotsiaalhüvitiste katvus kõige madalama sissetulekuga inimeste puhul väike. Leibkondade eelarve uuringu kohaselt suurenes äärmine vaesus 2019. aastal kõige rohkem nende inimeste või perekondade puhul, kes elasid toetustest (v.a pensionid ja invaliidsuspensionid), mis annab märku sotsiaalkindlustussüsteemi puudustest. Pealegi ei võimalda kõik töölepingud juurdepääsu sotsiaalkaitsele, nagu piisavad töötushüvitised, rasedus- ja sünnitushüvitised, haigus- ja invaliidsushüvitised. See muudab mõned töötajad, keda mõjutavad erakorralised meetmed, haavatavamaks ja seab nad vaesuse ohtu. Lisaks on miinimumsissetulekutoetuste tase alla liidu keskmise.

- (21) Kõigi haridustasemete tavapärase õppetöö järsk katkestamine on tekitanud haridussüsteemile probleeme distantsõppe pakkumisel. Ebavõrdsuse suurenemise ärahoidmiseks on oluline tagada, et kõigil õppuritel, eelkõige ebasoodsa sotsiaal-majandusliku taustaga õppuritel, oleks juurdepääs distantsõppele. Siiski ei olnud 2018. aastal internetiühendusega arvutit peaaegu 330 000 õpilase leibkondadel. Suurel osal õpetajatest puuduvad digiõppe oskused. Samal ajal on paljudel vanematel raskusi digi- ja koduõppe toetamisega. Meetmete jätkamine koolide ja õpetajate varustamiseks digitaristu ja e-õppematerjalidega lahendaks mõned neist probleemidest ja tagaks kvaliteedi. COVID-19 kriis on toonud esile üldise struktuurse probleemi seoses digioskuste puuduliku omandamisega, kuna peaaegu pooltel täiskasvanutel puuduvad põhilised digioskused ja täiskasvanute üldine osalemine õppes on oluliselt tagasihoidlikum kui liidus keskmiselt. Hiljutised kutsehariduse reformid ei ole piisavalt motiveerinud töandjaid selles osalema ning töökohal toimuvat koolitust on endiselt liiga vähe. Tekkiv õpetajate nappus osutab vajadusele suurendada õpetaja elukutse atraktiivsust.
- (22) COVID-19 puhang on tõsiselt mõjutanud ettevõtjate, eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEd) ja mikroettevõtjate töötingimusi. Kaugtöö korraldamine on väljakutse ning ainult kümnendik Poola ettevõtetest on piisavalt digitaliseeritud, et oleks võimalik kiirelt kohaneda uute tingimustega. Üks peamisi takistusi VKEde digitaliseerimisel on omanike, juhtide ja töötajate vähene digikirjaoskus. Digitehnoloogia kasutamine avalikus halduses on esmatähtis, et tagada riiklike teenuste osutamine ning suunata kriisi jälgimiseks ja ohjamiseks vajalikke meetmeid. Lisaks vähendavad tõhusad digitaalsed avalikud teenused tarbetut regulatiivset ja halduskoormust, mis võib olla majanduse taastumise etapis otsustava tähtsusega.

- (23) COVID-19 kriisi mõju leevendamiseks on Poola valitsus andnud mõjutatud ettevõtetele garantiide, laenude ja tingimuslike toetuste kaudu märkimisväärset likviidsustoetust, keskendudes VKEdele ja mikroettevõtjatele. Poola keskpank toetab valitsuse meetmeid, sealhulgas järelturul riigikassa võlakirjade ostmise kava ja märkimisväärsete intressimäärakärbete kaudu. Nende meetmete tulemuslik ja kiire rakendamine ning nende tulemuslik ülekandmine vahendajate poolt on esmatähtis, et aidata ettevõtlussektoril tegevust jätkata ja soodustada majanduse taastumist. Nende meetmete kavandamisel ja rakendamisel tuleb arvesse võtta pangandussektori vastupanuvõimet ning jälgida finantssüsteemi stabiilsust. Mõjutatud ettevõtete rahavoogusid aitab parandada ka maksude ja sotsiaalmaksete tasumise edasilükkamise võimalus ning riigiasutuste lepinguliste maksete kiirendamine.

- (24) Majanduse taastumise toetamiseks on oluline kiirendada investeerimisküpsede avaliku sektori investeerimisprojektide elluviimist ja edendada erainvesteeringuid, muu hulgas asjakohaste reformide kaudu. Poola majandus on CO₂-mahukas ja õhukvaliteet on üks kehvemaid liidus, tuues kaasa suuri keskkonna- ja terviseprobleeme. Seepärast on oluline kavandada ja vastu võtta ambitsioonikad meetmed, mille eesmärk on õigeaegselt üle minna puhtale energiale kooskõlas Euroopa rohelise kokkuleppega ning riikliku energia- ja kliimakavaga. Kuigi Poola valguskaabliühenduse kasutuselevõtu näitajad on liidu keskmisest paremad ning viimastel aastatel on ülikiire ja mobiilse lairibaühenduse kasutuselevõtul tehtud märkimisväärsed edusamme, on Poola võetud ühenduvuseesmärkide saavutamisest endiselt kaugel. Majanduse taastumist saaks täiendavalt toetada märkimisväärselte investeeringutega säästvasse transporditaristusse, et parandada ühendust äärealade ja majanduskeskuste vahel. Poola sõltub üha enam teadusest ja innovatsioonist, et tagada pikaajaline kestlik majanduskasv ja konkurentsivõime. Teadus- ja arendustegevuse kulutuste suhe SKPsse on jätkuvalt alla liidu keskmise ning hoolimata nähtavatest edusammudest, mida on tehtud riigi innovatsiooni ökosüsteemi poliitikavaldkondade paljude elementide puhul, on teadusasutuste ja ettevõtete puudulik koostöö endiselt peamine innovatsiooni tugevdamise takistus Poolas. Komisjoni ettepanekus ette nähtud õiglase ülemineku fondi vahendite kavandamine ajavahemikuks 2021–2027 võib aidata Poolal lahendada mõned probleemid, mis on seotud üleminekuga kliimanetraalsele majandusele, eelkõige 2020. aasta riigiaruande D lisaga hõlmatud territooriumidel. See võimaldaks Poolal seda fondi kõige paremini kasutada.
- (25) Stabiilsel ja prognoositaval ettevõtluskeskkonnal ning sõbralikul investeerimiskliimal on pandeemiajärgses majanduse taastumises tähtis roll. Kohtusüsteemi sõltumatus, tõhusus ja kvaliteet on selle olulised osad. Õiguskindlus, sealhulgas juurdepääs sõltumatutele kohtutele, ning usaldus õiguspoliitika ja institutsioonide kvaliteedi ja prognoositavuse vastu on samuti olulised tegurid, millest sõltub siseturu toimimine ja Poola positsiooni kaitsmine Euroopa tarneahelates pärast pandeemiat. Lisaks komisjoni pikaajalistele mureküsimatele õigusriigi olukorra pärast Poolas, millest mitut on juba käsitletud Euroopa Liidu Kohtu otsustes, tekitavad täiendavat muret hiljutised suundumused seoses Poola ja liidu õiguskorra toimimisega.

- (26) Usaldusväärne ja stabiilne regulatiivne keskkond on majanduskasvu ja erainvesteeringute kestlikkuse aluseks. Nõuetekohase avaliku ja sotsiaalpartneritega konsulteerimise puudumine mõjutab negatiivselt ettevõtluskeskkonna stabiilsust ja usaldusväärsust ning õigusaktide kvaliteeti. Avalikud konsultatsioonid tehti kohustuslikuks ministrite nõukogu esitatavate seaduseelnõude puhul, kuid neid kas ei korraldata või ei ole need kohustuslikud ettepanekute puhul, mille esitamiseks kasutatakse alternatiivseid võimalusi, näiteks nende esitamine parlamendiliikmete poolt. See ebajärjepidevus mõjutab veelgi õigusaktide kvaliteeti. Lisaks on sotsiaaldialoogi kvaliteet halvenenud, eelkõige seetõttu, et poliitikakujundamise protsessis ei korraldata konsultatsioone või on need väga lühikesed. Konsultatsioonideks piisava aja tagamine, seadusi ja poliitikadokumente käsitlevate sidusrühmade arvamuste kasutamise parandamine ning konsultatsioonidest vabastatud õigusaktide arvu vähendamine tugevdaks sotsiaalpartnerite kaasamist ja aitaks parandada õigusloome kvaliteeti. Sotsiaaldialoogi nõukogu moodustab kolmepoolse sotsiaaldialoogi institutsioonilise raamistiku. Kuid 2020. aasta aprillis vastu võetud õigusnormid nõrgendavad sotsiaalpartnerite sõltumatust sotsiaaldialoogi nõukogus ja võivad veelgi halvendada sotsiaaldialoogi tulemuslikkust riigis.
- (27) Kuigi käesolevas soovituses sätestatud riigipõhised soovitustes („2020. aasta riigipõhised soovitused“) keskendutakse COVID-19 pandeemia sotsiaal-majandusliku mõju leevendamisele ja majanduse taastamise hõlbustamisele, hõlmasid 2019. aasta riigipõhised soovitused ka reforme, mis on olulised keskpika perioodi ja pikaajaliste struktuursete probleemide lahendamiseks. Need 2019. aasta riigipõhised soovitused on jätkuvalt asjakohased ja nende järgimist jälgitakse järgmise aasta Euroopa poolaasta jooksul. Sama kehtib ka investeeringutega seotud majanduspoliitikat käsitlevate 2019. aasta riigipõhiste soovituste kohta. Kõiki 2019. aasta riigipõhiseid soovitusi tuleks arvesse võtta ühtekuuluvuspoliitika 2020. aasta järgse rahastamise strateegilisel kavandamisel, sealhulgas praeguse kriisiga seotud leevendusmeetmete ja väljumisstrateegiate puhul.

- (28) Euroopa poolaasta on liidus majandus- ja tööhõivepoliitika pideva koordineerimise raamistik, mis võib edendada kestlikku majandust. Liikmesriigid on teinud oma 2020. aasta riiklikes reformikavades kokkuvõtte ÜRO kestliku arengu eesmärkide rakendamisel tehtud edusammudest. Tagades 2020. aasta riigipõhiste soovitude täieliku rakendamise, aitab Poola kaasa kestliku arengu eesmärkide saavutamisele ja ühistele jõupingutustele tagada liidus konkurentsivõimeline kestlikkus.
- (29) Komisjon on Euroopa poolaasta (2020) raames Poola majanduspoliitikat põhjalikult analüüsinud ja avaldanud selle tulemused 2020. aasta riigiaruandes. Ta on hinnanud ka 2020. aasta lähenemisprogrammi, 2020. aasta riiklikku reformikava ja varasematel aastatel Poolale esitatud riigipõhiste soovitude järelmeetmeid. Komisjon ei ole arvesse võtnud mitte üksnes nende asjakohasust Poola eelarve- ja sotsiaalmajanduspoliitika jätkusuutlikkuse seisukohast, vaid ka nende vastavust liidu õigusnormidele ja suunistele, pidades silmas vajadust anda riigi tulevastes otsustesse liidu tasandi panus ja tugevdada seeläbi liidu üldist majandusjuhtimist.
- (30) Võttes arvesse kõnealust hindamist, on nõukogu 2020. aasta lähenemisprogrammi läbi vaadanud ja tema arvamus⁸ kajastub eelkõige allpool esitatud soovitusel 1,

⁸ Vastavalt määruse (EÜ) nr 1466/97 artikli 9 lõikele 2.

SOOVITAB Poolal võtta 2020. ja 2021. aastal järgmisi meetmeid.

1. Kooskõlas stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausliga võtta kõik vajalikud meetmed, et tulemuslikult reageerida COVID-19 pandeemiale, toetada majandust ja tagada selle taastumine. Kui majandustingimused võimaldavad, viia ellu eelarvepoliitikat, mille eesmärk on saavutada keskpikas perspektiivis usaldusväärne eelarvepositsioon ja tagada võla jätkusuutlikkus, suurendades samal ajal investeeringuid. Parandada tervishoiusüsteemi vastupanuvõimet, juurdepääsetavust ja tulemuslikkust, sealhulgas tagades piisavad vahendid ja kiirendades e-tervise teenuste kasutuselevõttu.
2. Leevendada kriisi mõju tööhõivele, edendades eelkõige paindlikku ja lühendatud tööajaga töökorraldust. Paremini suunata sotsiaalhüvitisi ja tagada juurdepääs abivajajatele. Parandada digioskusi. Edendada veelgi ettevõtete ja avaliku halduse üleminekut digitehnoloogiale.
3. Jätkata jõupingutusi, et tagada ettevõtetele juurdepääs rahastusele ja likviidsusele. Kiirendada investeerimisküpsede avaliku sektori investeerimisprojektide elluviimist ja edendada erainvesteeringuid, et toetada majanduse taastumist. Keskenduda investeeringute tegemisel rohelisele majandusele ja digitehnoloogiale üleminekule, eelkõige digitaristule, puhtale ja tõhusale energiatootmisele ja -kasutamisele ning säästvale transpordile, aidates järk-järgult vähendada majanduse CO₂ heidet, sealhulgas söekaevanduspiirkondades.
4. Parandada investeerimiskliimat, eelkõige kaitstes kohtute sõltumatust. Tagada tulemuslikud avalikud konsultatsioonid ja sotsiaalpartnerite kaasamine poliitika kujundamisse.

Brüssel,

*Nõukogu nimel
eesistuja*